

Colonel (r) Remus MACOVEI¹

EROII GERMANI DIN LOCALITATEA MIHAIL KOGĂLNICEANU JERTFIȚI ÎN ARMATA ROMÂNĂ PE TIMPUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

Biserica romano-catolică Sfântul Anton de Padova

Comuna Caramurat (astăzi Mihail Kogălniceanu) a apărut pe ruinele unei mici așezării romane, Vicus Cle Mentianensis, atestată documentar din secolul I î.H.². Pe vremea ocupației otomane, la jumătatea secolului al XIII-lea, localitatea s-a numit Kara Murat, după numele conducătorului tătarilor stabiliți în această zonă, Murat cel Negru. În anul 1876 apar primii coloniști germani veniți din Crasna, județul Cetatea Neagră³. În perioada anilor 1878-1880 va avea loc sosirea primelor familii de mocani transilvăneni⁴. Urmează perioada plină de prosperitate a stăpânirii românești, astfel încât la începutul anului 1916, Caramuratul era una dintre cele mai înfloritoare localități dobrogene. Locuitorii comunei cultivau grâu, ovăz, orz, porumb, rapiță, floarea soarelui sau creșteau animale cai, vaci, porci, multe păsări și oi⁵. Conform unui recensământ din anul 1916, efectuat de autoritățile germane de ocupație, în localitate existau 600 de vaci, peste 600 de cai, cinci tauri comunal⁶. Până la începerea războiului în localitate au funcționat o fabrică de țiglă, care confecționa și tuburi de ciment pentru fântâni, o fabrică de ulei, două brutării, o moară și o Banca populară⁷.

În anii 1881-1882 se construiește sediul primăriei, unde va funcționa și școala – elevii erau deopotrivă români, germani, turci și tătari. În anul 1895, cu fonduri de la locuitorii dar și de la Casa Școlilor, se va construi sediul școlii, cu săli de clasă.

În anul 1882 se construiește prima biserică ortodoxă, cu ziduri groase de un metru, din beton și mortar. În 1912, deoa-

rece vechea biserică devenise neîncăpătoare, s-a pus piatra de temelie pentru o nouă biserică ortodoxă, care, urmare a jafului executat de militarii bulgari în timpul ocupației militare, va fi terminată abia în anul 1935⁸. Biserica, construită în stil bizantin, va avea hramul Sfântul Mare Mucenic Gheorghe.

Germanii, toți de religie catolică, au construit în anul 1881 o mică biserică și trei odăițe pentru preot sau călugări. În perioada 1897-1898, comunitatea germană va construi cea mai frumoasă clădire arhitectonică dintre toate bisericile germane din Dobrogea. Construcția a necesitat cheltuirea sumei de 85 000 lei, fără a socoti costul cărămizilor de fabricație proprie și prestația ajutătoare a țăranilor. Această clădire, în stil neogotic, prezintă un singur naos, are trei altare împodobite cu odoare prețioase executate de sculptorul tirolez Ferdinand Stuflesser⁹. Această biserică are hramul Sfântului Anton de Padova.

Deși trăiau în cartiere separate, românii, germanii, turcii și tătarii, pe parcursul timpului, au conviețuit pașnic, neînregistrându-se conflicte interetnice. Toți etnicii germani, turci și tătari din Caramurat aveau cetățenie română.

Înainte de intrarea României în război, Caramurat avea o populație cuprinsă, conform diferitelor surse, între 1 900-2 500 de locuitori: Prefectura Constanța – 2 540 locuitori (1 265 români, 875 germani și 400 turci/tătari)¹⁰; dr. Paul Traeger – 1 915 locuitori (540 români, 400 turci/tătari, 875 germani)¹¹; dr. Gheorghe Dumitrașcu – 2 371 locuitori (1 265 români, 746 turci/tătari, 360 germani)¹².

La intrarea României în război un număr de 169 de locuitori ai comunei Caramurat au fost mobilizați, participând, în anul 1916, la luptele pentru apărarea Dobrogei, bătălia de pe Argeș-Neajlov, luptele pentru apărarea trecătorilor din Carpați. După finalizarea procesului de reorganizare, înzestrare și instruire, desfășurat în iarna anului 1917, militarii dobrogeni au participat la bătălia de la Mărășești. În perioada 1917-1918, aceștia au fost implicați în dezarmarea trupelor rusești bolșevizate, pe teritoriul Moldovei și în Basarabia. Pe câmpurile de luptă, în spitale sau în lagăre, 22 de locuitori din Caramurat și-au pierdut viața, iar alți cinci au rămas invalizi.

Din comunitatea germană au fost mobilizați un număr de 41 locuitori: Ternes M. Iohan, Politschi I. Anton, Arnold A. Florentinus, Baumstarch Frantz, Hofart Ioachim, Rust Frederich, Politschi I. Gaspar, Ternes P. Matias, Ghetz N. Franciscus, Muller A. Ferius, Bachmaer I. Malchior, Ternes A.

Placa comemorativă cu numele eroilor germani din Primul Război Mondial

Michel, Fendrich A. Longinus, Fendrich A. Iohan, Arnold A. Iohan, Muller Blazius Alozius, Furich Carol, Bachmaer I. Otto, Marta Matias, Rujanschi M. Petre, Muller Blazius, Fendrich M. Petre, Fendrich M. Anton, Ghetz A. Petre, Politschi Senfrrianus, Muller I.I. Eduard, Sein M. Romanus, Fendrich Hainrich, Ternes C. Iosef, Zaremba I. Petre, Vaideman Iohan, Eret Iacob, Vendelinus Tucser, Iosif Parci, Muller Iosif, Vendelinus Ternes, Dominic Hers, Craus Iosef, Furich Gaspar, Zaremba I. Adam și Rujanschi Vilipolod¹³.

Dintre aceștia, conform documentelor existente la Arhivele Naționale Constanța, opt și-au pierdut viața:

Soldat **Dominic Hers** – din Regimentul 74 Infanterie, contingent 1892, căsătorit în anul 1893 cu Marta, tatăl unui copil – Margareta, născută în 1908, dispărut în Campania 1916-1918¹⁴;

Soldat **Muller Iosif** – din Regimentul 34 Infanterie, contingent 1893, fiul lui Iohan și Catrina, căsătorit cu Ana, tatăl a doi copii – Telestina, născută în anul 1905 și Semperoză, născută în anul 1908, mort la 8 aprilie 1917 în Spitalul Lazaret nr. 221 din Bacău, de tifos exantematic¹⁵;

Soldat **Parci Iosif** – din Regimentul 34 Infanterie, contingent 1895, căsătorit cu Margareta, tatăl a trei copii – Leonard, născut în anul 1908, Solomia, născută în anul 1911, Vulpuria, născută în anul 1913, mort la 29 martie 1917 în Spitalul de convalescenți Bacău, moartea fiind provocată de gripă și enterită¹⁶;

Soldat **Ternes Vendelinus** – din Coloana II Subzistență, contingent 1906, fiul lui Carol și Tereza, căsătorit cu Iuliana, tatăl unui copil – Monica, născut în anul 1914, mort în infirmeria dispusă în comună Negrești/Vaslui, având ambele picioare degerate și suferind de congestie pulmonară¹⁷;

Soldat **Tucser Vendelinus** – din Regimentul 34 Infanterie, contingent 1914, căsătorit cu Filipina, fără copii, dispărut la 24 august 1916 în luptele de la Turtucaia;

Despre **Furich Gaspar, Zaremba I. Adam și Rujanschi Vilipolod** nu există date concrete referitoare la locul, împrejurările și urmașii celor decedați¹⁸.

Soldatul **Craus Iosef** din Regimentul 9 Călărași, contingent 1892, fiul lui Sebastian și Roza, căsătorit în anul 1915 cu Varvara, tatăl unui copil – Roza, născută în 1918, a fost declarat invalid, grad de invaliditate 60%¹⁹.

Încă din timpul iernii anului 1917, Regele Ferdinand I, pe timpul deselor deplasări în primele linii ale frontului, al inspectării taberelor de refacere sau al participării la diferite aplicații, a promis militarilor că toți cei care luptă pentru țară vor fi împroprietăriți: *Vouă, fiilor de țărani, care ați apărut cu brațul vostru pământul unde v-ați născut, unde ați crescut, vă spun eu, regele vostru, că pe lângă răsplata cea mare a izbânzii, care vă asigură fiecăruia recunoștința neamului nostru întreg, ați câștigat totodată dreptul de a stăpâni într-o măsură mai largă pământul pe care v-ați luptat. Vi se va da pământ. Eu, regele vostru, voi fi întâiul în a da pilda!*²⁰

Împroprietărirea locuitorilor din Caramurat care au fost mobilizați în campania 1916-1918 se va face în baza Legii pentru reforma agrară din Oltenia, Muntenia, Moldova și Dobrogea din 17 iulie 1921, publicată în „Monitorul Oficial” nr. 82 din 17 iulie 1921. Toți cei 33 de etnici germani din Caramurat care au scăpat cu viață și urmașii a șapte din cei care au murit în timpul campaniei au fost împroprietăriți cu câte cinci hectare de pământ²¹.

O situație mai deosebită a avut Filipina Tucser, soția soldatului Vendelinus Tucser, dispărut în 1916 la Turtucaia. Deoarece nu a avut copii și poseda o avere formată din 10 hectare de pământ arabil, ½ hectar de vie și o locuință, nu a fost împroprietărită. A primit o pensie de urmaș până în toamna anului 1940, când s-a repatriat în Germania, stabilindu-se în localitatea Regesburg. Aici primește din partea statului german o pensie pentru soțul decedat în Primul Război Mondial. În octombrie 1955 se întoarce în România, la Mihail Kogălniceanu, unde datorită faptului că nu mai poseda nicio avere, este cazată de către Primărie într-o încăpere a Căminului Cultural și primește mâncare de la G.A.C. din comună. Deoarece este bătrână și suferindă i se va fixa o pensie I.O.V.R., care să îi permită să poată trăi în condiții omenești²².

În centrul comunei, pe plăcile de marmură sunt inscripționate numele tuturor românilor, turcilor, tătarilor și germanilor care și-au jertfit viața în timpul Primului Război Mondial.

Monumentul eroilor din comuna Mihail Kogălniceanu

De asemenea, în antreul de sub turnul Bisericii romano-catolice Sfântul Anton de Padova, s-a amplasat o placă de marmură, având gravate numele eroilor germani din Primul Război Mondial.

GERMAN HEROES FROM LOCALITY MIHAIL KOGĂLNICEANU WHO DIED BEING PART OF THE ROMANIAN ARMY DURING THE FIRST WORLD WAR

The article presents information regarding the German heroes that fought in the Romanian Army. Some of them lost their lives in the battles. Their sacrifice is commemorated on a memorial plaque that is placed in the hall under the tower of Roman-Catholic Church Saint Anton of Padova.

Keywords: German heroes, sacrifice, battles, Roman-Catholic Church Saint Anton of Padova, village Mihail Kogălniceanu

NOTE

- 1 Președintele Filialei Constanța a Asociației Naționale „Cultul Eroilor”.
- 2 Gh. Pușcașu, Gh. M. Pușcașu, Studiu monografic asupra comunei Ferdinand I, (Caramurat), jud. Constanța, Constanța, Tipografia „Lucrătorii Asociații”, 1940, p. 65.
- 3 *Ibidem*, p. 70.
- 4 *Ibidem*, p. 68.
- 5 Horia Stinge, Cornelia Toma, Despre germanii din Dobrogea, Constanța, Editura Ex ponto, 2007, p. 68.
- 6 *** Bilder aus der Dobrudscha 1916-1918 – Imagini din Dobrogea 1916-1918, Constanța, Editura Ex Ponto, 2011, p. 170.
- 7 Horia Stinge, Cornelia Toma, Op. cit., p. 68.
- 8 Gh. Pușcașu, Gh. M. Pușcașu, Op. cit., pp. 91-92.
- 9 *Ibidem*, p. 94.
- 10 *Ibidem*, p. 72.
- 11 *** Bilder aus..., p.167.
- 12 *** Germanii dobrogeni. Istorie și civilizație, ediția a II-a revăzută și adăugită, Constanța, Editura Ex Ponto, 2014, p. 115.
- 13 Arhivele Naționale Constanța (în continuare A.N.C.), Fond Consilieratul Agricol Constanța, 1920-1938, dosar nr. crt. 48.
- 14 Idem, Fond I.O.V.R., dosar nr. crt. 4303.
- 15 *Ibidem*, dosar nr. crt. 3581.
- 16 *Ibidem*, dosar nr. crt. 4431.
- 17 *Ibidem*, dosar nr. crt. 5677.
- 18 Idem, Fond Consilieratul Agricol Constanța, 1920-1938, dosar nr. crt. 48.
- 19 Idem, Fond I.O.V.R., dosar nr. crt. 3124.
- 20 *** Enciclopedia Armatei Române, p. 27.
- 21 A.N.C., Fond Consilieratul Agricol Constanța, 1920-1938, dosar nr. crt. 48.
- 22 Idem, Fond I.O.V.R., dosar nr. crt. 1215.